EDUSKUNNAN LAKIVALIOKUNNALLE

Pyydetty lisäselvitys, HE 204/2024

Otan ensinnäkin kantaa ampumaurheilijoiden esiin nostamaan huoleen. Luvallisen aseensa toisen kuljettamaan autoon unohtava ei syyllisty ampuma-aserikokseen. Ampuma-aserikoksena tulee rangaistavaksi aseen *lainaaminen* sille, jolla ei ole lupaa kyseisen aseen hallussa pitämiseen. Kuvatussa tilanteessa ei ole kysymys lainaamisesta. Myöskään asetta kuljettava ei syyllisty ainakaan törkeään ampuma-aserikokseen. Asetta kuljettava ei tällaisessa tilanteessa lähtökohtaisesti toimi tahallaan. Vakavin kyseeseen edes teoreettisesti kysymykseen tuleva rikos on lievä ampuma-aserikos. Siitäkään ei käytännössä rangaistaisi, koska rikkomus olisi erittäin vähäinen, eikä aseen tilapäiseen kuljettamiseen liittyisi minkäänlaista aseen väärinkäytön riskiä.

Törkeän ampuma-aserikoksen vähimmäisrangaistuksen korottaminen perustuu hallitusohjelmaan. Hallitusohjelman kirjaus tarkoittaa sitä, että törkeästä ampuma-aserikoksesta voitaisiin tuomita ehdollista vankeutta täysi-ikäiselle vain poikkeuksellisesti. Kahden vuoden vähimmäisrangaistus olisi varsin ankara seuraamus ja siksi sen säätäminen vaatii tarkkaa punnintaa.

Vähimmäisrangaistuksen korottamista puoltaa ensinnäkin se, että törkeästä ampuma-aserikoksesta on rangaistu varsin lievästi, yli puolet tuomituista rangaistuksista ovat olleet ehdollisia. Vähimmäisrangaistuksen korottamista on toiseksi perusteltu sillä, että luvattoman ampuma-aseet liittyvät tyypillisesti järjestäytyneeseen rikollisuuteen. Lakivaliokunta voisi vielä hallituksen esitykseen kirjoitettua selkeämmin korostaa, että törkeyden *kokonaisarvostelussa* on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, liittyykö rikos järjestäytyneen rikollistyhmän toimintaan tai liittykö luvattomaan hallussapitoon muutoin perustellusti riski siitä, että asetta tultaisiin käyttämään vakavan rikoksen tekemisessä.

Säädöksen tekstin tasolla vähimmäisrangaistusta ei voida määritellä koskevaksi vain tilanteita, joissa on kytkös järjestäytyneeseen rikollisuuteen. En näe mahdolliseksi täsmentää säännöstä siitä, miten se on hallituksen esityksessä muotoiltu. Tunnusmerkistö on muotoiltu niin, että se soveltuu

lähtökohtaisesti juuri tapauksiin, joissa on korostunut riski aseen käyttämisestä vakaviin henkeen tai terveyteen kohdistuviin rikoksiin.

Kun otetaan huomioon se, millaisia tekoja törkeän ampuma-aserikoksen tunnusmerkistö koskee ja luvattomiin aseisiin liittyvän riskin henkeen ja terveyteen kohdistuvien rikosten tekemiseksi, pidän kahden vuoden vähimmäisrangaistusta oikeasuhtaisena rangaistuksena. Kuulemisessa jotkut asiantuntijat vähättelivät perusteettomasti kokonaisarvostelun merkitystä. Jos rikos ei ole kokonaisuutena arvostellen törkeä, kyseessä on perusmuotoinen ampuma-aserikos.

Matti Tolvanen

OTT, rikos- ja prosessioikeuden professori (emeritus)